

21.05.2018

Asia/7

§ 364

Katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeet

HEL 2018-003126 T 00 01 04 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti hyväksyä katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeet.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Saara Kanto, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 25531
saara.kanto(a)hel.fi

Liitteet

1 Katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeet 2018,
4.5.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Tiivistelmä

Ohjeessa kuvataan erilaisiin katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeisiin liittyvät suunnitteluvaiheet ja hallintosäännössä määritellyt suunnitelmien päätösvaltarajat sekä määritellään eri vaiheissa tehtävää kustannusohjausta ja hankkeen taloudellisten vaikutusten arviointia (hankkearviointi). Lisäksi ohjeessa kuvataan katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeisiin liittyvät vastuutahot sekä eri tahojen yhteistoimintaa hankkeiden valmistelussa, suunnittelussa ja ohjaamisessa sekä kaupungin talousarvioon liittyvän investointiohjelman valmistelussa.

Käsittelyohjeet ovat liitteenä 1.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Helsingin kaupungilla ei ole aiemmin ollut erillistä ohjetta katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden suunnitelmien käsittelyyn. Suunni-

telmien hyväksynnässä on noudatettu kulloinkin voimassa olleita johtosääntöjä. Tämän lisäksi on sovellettu tilahankkeiden käsittelyohjetta (viimeisin Khs 14.12.2015 § 1208) mm. puistohankkeiden ja liikenneliikelaitoksen investointihankkeiden päätöksenteossa.

Edellisellä valtuustokaudella kaupunginhallitus edellytti, että kaupungin toimintamenojen kasvuun merkittävästi vaikuttavien liikenneinvestointien ohjaamista osana talousarvioprosessia kehitetään (Khs 16.9.2013 § 987, Khs 24.3.2014 § 333). Osana tätä kehitystyötä on vuodesta 2014 saakka toiminut liikennehankkeiden ohjausryhmä (LiikenneHOR), jonka tehtävät ja kokoonpano on kuvattu käsittelyohjeessa.

Erityisesti kaupungin toimintamenoihin kohdistuvaa liikenneinvestointien taloudellisten vaikutusten arviointia on kehitetty yhteistyössä Helsingin seudun liikenne kuntayhtymän (HSL) kanssa.

Ohjeessa on kuvattu periaatteellisesti ja taloudellisesti merkittäviin hankkeisiin liittyvää taloudellisten vaikutusten arviointia sekä joukkoliikenteen järjestämiseen liittyvät rahavirrat. Seudullisen liikennejärjestelmäsuunnitelman osalta tämä taloudellisten vaikutusten arviointiin liittyvä kehitystyö on edelleen käynnissä osana MAL 2019 -suunnittelua.

Ohjeet tukevat osaltaan kaupunkistrategian 2017–2021 tavoitteita mm. kaupunkikokonaisuuden ohjattavuuden paranemiseen, liikenneinvestointien ja maankäytön yhtäaikaiseen suunnitteluun sekä investointien vaikuttavuuteen ja oikea-aikaisuuteen liittyen.

Käsittelyohjeet on laadittu yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan (ml. liikenneliikelaitos) sekä Helsingin Sataman ja HSL:n kanssa.

Helsingin kaupungin uuden johtamisjärjestelmän myötä kaupunkiympäristön toimialan katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeisiin liittyvää suunnitteluprosessia päätösmenttelyineen on ollut mahdollista selkeyttää. Käsittelyohjeeseen on koottu uuden hallintosäännön mukaiset toimivaltarajat.

Ohjeen tarkoitus ja rajaukset

Käsittelyohjeen tarkoituksena on tarkentaa eri suunnitteluvaiheissa laadittavia selvityksiä ja tarkasteluja siten, että hankkeiden investointi- ja käyttötalousvaikutukset tulevat huomioitua riittävän varhaisessa vaiheessa. Samalla tavoitteena on varmistaa katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden sekä muiden julkisen ulkotilan hankkeiden ohjaus yhteistyössä osana talousarvio- ja taloussuunnitelmapirosessia ja saattaa näitä koskevat investoinnit systemaattisen päätöksenteon kohteeksi. Näin saadaan entistä paremmin tietoa siitä, millaisiin investointi- ja

käyttötalouden määrärahatarpeisiin kaupunki on tulevana vuosina sitoutunut.

Ohje määrittelee katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden sekä julkisen ulkotilan hankkeiden suunnitteluvaiheet ja niiden pääsisällön, suunnitelmien käsittelytavan ja päätösvaltarajat. Lisäksi ohjeessa kuvataan hankkeen kustannusohjausta ja eri suunnitteluvaiheissa tehtävää taloudellisten vaikutusten arviointia.

Hankkeiden hyväksymisen yhteydessä otetaan huomioon taloudellisten vaikutusten lisäksi muita hankkeen vaikutuksia, mm. kaupunkikehitykselliset vaikutukset, vaikutukset kaupungin muiden tavoitteiden saavuttamiseen sekä ympäristö- ym. vaikutukset. Näiden vaikutusten arviointien kuvaaminen ei kuulunut katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeen piiriin.

Ohje ei koske tilahankkeita eikä liikunta-alueita, joiden suunnitteluprosessi ja päätösvaltarajat määritellään tilahankkeiden käsittelyohjeessa. Tilahankkeiden käsittelyohjeen päivitystarvetta arvioidaan vuoden 2018 aikana käynnissä olevan kiinteistöstrategian laadinnan yhteydessä.

Kaupunkiympäristön toimialalla on käytössä tätä ohjetta täydentäviä ja tarkentavia suunnittelu- ja menettelytapaohjeita kuten katu- ja puisto-suunnitelmien laadinnassa noudatettava Yhteinen kunnallistekninen työmaa -yhteistoimintasopimus (2017).

Ohjeen sisällöstä

Ohjeessa kuvataan keskeiset katu-, puisto- ja muiden yleisten alueiden hankkeista laadittavat suunnitelmat ja suunnitelmien käsittelyprosessit. Pääosa hankkeista on ns. tavanomaisia hankkeita, jotka syntyvät asemakaavoituksen pohjalta. Erikseen on käsitelty periaatteellisesti ja taloudellisesti merkittäviä liikennettä, viheraluetta tai muuta yleistä aluetta koskevia hankkeita sekä yhteishankkeita valtion kanssa.

Ohjeen liitteinä 4–7 on esitetty erilaisiin hankkeisiin liittyvät päätösprosessikaaviot. Kaaviot ovat yleispiirteisiä ja niissä ei ole esitetty kaikkia hankkeisiin liittyviä sidosryhmiä ja tapauskohtaisia erityispiirteitä.

Kadut, puistot ja muut yleiset alueet rakennetaan asemakaavan pohjalta laadittavan katu- ja puistosuunnitelman sekä niihin perustuvan rakennussuunnitelman perusteella. Mikäli suunnittelualueeseen sisältyy muita rakenteita, kuten taitorakenteita (sillat, tukimuurit) tai raitiotie, laaditaan tarkempia suunnitelmia niiden toteuttamiseksi.

Ohjeessa on otettu huomioon kaupunkistrategiaan sisältyvä tavoite siitä, että tietyt hoidetaan tavalla, joka häiritsee kaupunkilaisten arkea

mahdollisimman vähän. Tavoite ja sen taloudelliset vaikutukset tulee ottaa huomioon hankkeiden alustavasta tarkastelusta lähtien.

Hankkeen alkuvaiheessa tehdään asiantuntija-arvio hankkeen merkittävyydestä. Tämä tarkoittaa, että kaupunkiympäristön toimiala (ml. liikenneliikelaitos), kaupunginkanslia, HSL ja Helsingin Satama yhteistyössä arvioivat, onko muodostumassa oleva hanke tavanomainen vai periaatteellisesti merkittävä. Periaatteellisesti ja taloudellisesti merkittävillä hankkeilla tarkoitetaan hankkeita, jotka ovat kaupungin kannalta strategisesti merkittäviä tai taloudellisen arvonsa, pitkän keston, kaupunkikuvallisen merkityksensä tai jonkin muun syyn takia kaupungin kannalta poikkeuksellisia.

Merkittävimmät muutokset aikaisempaan käytäntöön liittyvätkin periaatteellisesti ja taloudellisesti merkittäviin hankkeisiin. Niiden osalta käsittelyohjeessa esitetty suunnittelun vaiheistus mahdollistaa, että kaupunginvaltuusto, tai toimivaltarajojen mukaan mahdollinen alempi toimielin, päättää vain hankkeen yleissuunnitelmasta. Tapauskohtaisesti voi tulla kysymykseen, että yleissuunnitelman jälkeen laadittava hankesuunnitelma tuodaan vielä erikseen päätettäväksi kuten esimerkiksi tilanteissa, joissa valtion tai muiden rahoittajien osuus rahoitukseen täsmentyy myöhemmin. Kaupunginvaltuusto hyväksyi tämän käytännön mahdollistavan hallintosäännön muutoksen 11.4.2018 § 77.

Aiemmin merkittävässä liikennehankkeissa on ollut käytäntönä, että kaupunginvaltuustossa on erikseen käsitelty hankkeen yleissuunnitelma, hankesuunnitelma sekä asemakaava ja siihen liittyvä liikennesuunnitelma. Kukin suunnitelma on käsitelty ennen valtuuston päätöstä lautakunnissa ja kaupunginhallituksessa. Asemakaavan hyväksymisen jälkeen lautakunta on päättänyt katusuunnitelmasta.

Periaatteellisesti ja taloudellisesti merkittävistä hankkeista laaditaan ennen katu-, puisto- ja rakennussuunnittelua yleissuunnitelma, johon sisältyvän hankearvioinnin tarkoituksena on tuottaa tietoa hankkeiden vaikuttavuudesta, toteuttamiskelpoisuudesta ja kannattavuudesta niiden ohjelmoinnin ja päätöksenteon pohjaksi sekä maankäytön suunnittelua varten.

Katuverkon ja muiden yleisten alueiden rakentamisen taloudellisuutta arvioidaan yleensä osana kaavoituksen yhteydessä tehtävää aluekohtaista teknistaloudellista arviointia.

Liikennejärjestelmän ja seudun strategisen maankäytön kehittämisen tasolla hankkeiden taloudellisen näkökulman arviointia tehdään yhdessä HSL:n ja valtion kanssa mm. MAL-suunnitteluun liittyvässä yhteistyössä. Liikenneviraston yhteishankkeissa tehdään aina Liikenneviras-

ton ohjeiden mukainen yhteiskuntataloudellinen arviointi yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.

Kaupungin periaatteellisesti ja taloudellisesti merkittävässä liikennehankkeissa Liikenneviraston ohjeiden mukainen yhteiskuntataloudellinen arviointi muodostaa osan hankearviointia. Kaupunkiseuduille sijoituvilla joukkoliikennehankkeilla on kuitenkin arvioitu olevan vaikutuksia, jotka eivät välttämättä näy perinteisessä hyöty-kustannuslaskennassa. Tämän vuoksi kaupungin periaatteellisesti ja taloudellisesti merkittävässä liikennehankkeissa on hyöty-kustannuslaskentaa täydennettävä ns. kaupunkitaloudellisilla arvioilla, joiden tarkoituksena on hankkeiden laajempi arviointi kaupungille koituvien tulojen ja menojen näkökulmasta. Hankearvioinnissa keskeistä on käytettävien menetelmien yhdenmukaisuus, läpinäkyvyys ja toistettavuus. Hankearviointia on kuvattu ohjeen luvussa 12 ja joukkoliikenteen järjestämisestä aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia liikenneliikelaitoksen, HSL:n ja Helsingin kaupungin välillä ohjeen liitteissä 8–9.

Elinkeinoelämän kannalta merkittävistä hankkeista tulee tehdä elinkeino-osaston ohjeistuksen mukainen yritysvaikutusten arviointi (Yrva). Laajoissa hankkeissa tulee tarkastella myös liikennehankkeen laajempia taloudellisia vaikutuksia. Laajempia taloudellisia vaikutuksia voi ilmetä yritysten tuottavuudessa, työmarkkinoilla, hyödykemarkkinoilla sekä maa- ja asuntomarkkinoilla.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Saara Kanto, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 25531
saara.kanto(a)hel.fi

Liitteet

1 Katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeet 2018, 4.5.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kymp
HKL

Päätöshistoria

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki PL 1
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

21.05.2018

Asia/7

Kaupunginhallitus 14.05.2018 § 341

HEL 2018-003126 T 00 01 04 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

14.05.2018 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Marcus Rantalan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Saara Kanto, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 25531
saara.kanto(a)hel.fi